

Mirosław Adaszkiewicz OFMConv

*Znaczenie listu apostolskiego Jana Pawła II
„Mulieris dignitatem”
dla duszpasterstwa maryjnego w Polsce*

Łódź-Łagiewniki – Lublin 1992

Wykaz skrótów

Bibliografia

Wstęp

1. Znaczenie godności kobiety i jej powołania jako podstawowej prawdy o człowieku, stworzonego „na obraz i podobieństwo Boże”
 - 1.1. Główne idee *Mulieris dignitatem*
 - 1.1.1. Idee wspólnego człowieczeństwa („jedność dwojga”)
 - 1.1.2. Idea godności kobiety w porządku miłości
 - 1.1.3. Idea macierzyństwa i dziewictwa jako dwóch wymiarów spełniania się kobiecej osobowości
 - 1.1.4. Idea biblijnej „niewiasty” z Nazaretu jako najpełniejszego wzoru powołania i godności kobiety
 - 1.2. Duszpasterstwa maryjne w Polsce
 - 1.2.1. Rycerstwo Niepokalanej
 - 1.2.2. Pomocnicy Matki Kościoła
 - 1.2.3. Ruch Światło-Życie
2. Znaczenie tajemnicy odkupienia dla godności i powołania kobiety
 - 2.1. Główne idee *Mulieris dignitatem*
 - 2.1.1. Idea Chrystusowego „stylu” odnoszenia się do kobiet
 - 2.1.2. Idea Chrystusowej zdolności widzenia w prawdzie sumień i czynów ludzkich
 - 2.1.3. Idea kobiety jako „uczni” Chrystusa
 - 2.1.4. Idea kobiety jako pierwszego świadka zmartwychwstania Chrystusa
 - 2.2. Duszpasterstwa maryjne w Polsce
 - 2.2.1. Rycerstwo Niepokalanej
 - 2.2.2. Pomocnicy Matki Kościoła
 - 2.2.3. Ruch Światło-Życie

3. Znaczenie prawdy o Kościele jako Oblubienicy Chrystusa dla teologii oblubieńczego charakteru małżeństwa
 - 3.1. Główne idee *Mulieris dignitatem*
 - 3.1.1. Idea oblubieńczego przymierza
 - 3.1.2. Idea „nowości ewangelicznej”
 - 3.1.3. Idea Chrystusowej miłości i odpowiedzi na nią ze strony Oblubienicy
 - 3.1.4. Idea Eucharystii jako sakramentu Oblubieńca i Oblubienicy
 - 3.2. Duszpasterstwa maryjne w Polsce
 - 3.2.1. Rycerstwo Niepokalanej
 - 3.2.2. Pomocnicy Matki Kościoła
 - 3.2.3. Ruch Światło-Życie

Zakończenie

Ze wstępu

Celem niniejszej pracy jest ukazanie znaczenia Listu *Mulieris dignitatem* dla duszpasterstwa maryjnego w Polsce. Chodzi o znalezienie odpowiedzi na pytania: Jakie płyną z tego dokumentu propozycje, sugestie i wnioski, które mogłyby przyczynić się do ubogacenia duszpasterstwa maryjnego? Co nowego wnosi *Mulieris dignitatem*? Jakie nowe idee z niego wypływają? Czym można byłoby ubogacić dzisiejsze duszpasterstwo maryjne biorąc pod uwagę *Mulieris dignitatem*?

Z rozdziału-1

1.2.1. Rycerstwo Niepokalanej

Jedną z form dzisiejszego apostołstwa maryjnego jest Rycerstwo Niepokalanej¹, założone przez św. Maksymiliana Kolbego. Ten ruch nie zostanie tutaj bliżej ukazany, gdyż nie jest to tematem niniejszej pracy. Rozważania zwrócone będą bardziej w kierunku formacji Rycerstwa Niepokalanej, która od kilku już lat jest prowadzona w sposób zorganizowany w Niepokalanowie-Lasku². W tym celu przedłożone zostaną niektóre propozycje zaczerpnięte z *Mulieris dignitatem*.

¹ Zob. B. Pylak, *Ruchy maryjne w Polsce*, „Jasna Góra” (1985) nr 9, s. 35-43; I. Wójcik, *Podręcznik Rycerstwa Niepokalanej*, Niepokalanów 1984.

² „Ostatnia Kapituła Prowincjalna naszej zakonnej prowincji (Matki Bożej Niepokalanej) podjęła uchwałę o utworzeniu w Lasku domu filialnego Niepokalanowa. Kapituła postanowiła, że ‘celem podstawowym domu filialnego Niepokalanowa w Lasku jest formacja Rycerstwa Niepokalanej’.

Celem MI jest nawrócenie wszystkich na drogę prawdy i prawa Bożego oraz jedności z Kościołem, a także doskonałe uświęcenie wszystkich i każdego z osobna, na podobieństwo Niepokalanej³.

Wynika z tego założenia, że MI zajmuje się człowiekiem, zwłaszcza jego powołaniem do świętości, mężczyzny i kobiety, jak również prawdą, która wiąże się z godnością człowieka.

Rycerstwo Niepokalanej w swojej formacji nie podejmuje bezpośrednio tematu godności i powołania kobiety. Zagadnienie to bywa jednak poruszane, zwłaszcza w konferencjach głoszonych podczas rekolekcji dla rodzin⁴. Współczesne formy apostołstwa maryjnego, w tym także MI, nie mogą przejść obojętnie wobec podstawowych prawd o człowieku. Chodzi o to, aby człowiek potrafił zrozumieć podstawowe przyczyny i skutki postanowienia Stwórcy, aby przez to mógł lepiej bytować zawsze i wszędzie jako kobieta i jako mężczyzna⁵.

Oddanie się Niepokalanej w MI ma prowadzić do zjednoczenia z Bogiem, a więc do podstawowego celu życia człowieka. Nie inaczej wygląda sprawa z godnością każdego człowieka oraz jego powołaniem, gdyż „godność każdego człowieka oraz powołanie, które odpowiada tej godności, swą ostateczną miarę znajduje w zjednoczeniu z Bogiem”⁶.

Skoro celem MI jest: „starać się o nawrócenie grzeszników [...] i o uświęcenie wszystkich pod opieką i za pośrednictwem Niepokalanej”⁷, istnieje wobec tego uzasadniona konieczność poznania objawionej prawdy o człowieku jako „obrazie i podobieństwie Boga”, zanim podejmie się środki prowadzące do osiągnięcia celu. Prawda o człowieku stanowi niezmienną podstawę całej chrześcijańskiej antropologii.

„Stworzył [...] Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (por. Rdz 1,27).

Analizując powyższy tekst biblijny, można stwierdzić, że zawiera on podstawowe prawdy antropologiczne: Człowiek jest szczytem całego porządku stworzenia w świecie widzialnym, rodzaj ludzki, który bierze początek w powołaniu do istnienia mężczyzny i kobiety, wieńczy całe dzieło stworzenia oraz że istotami ludzkimi są oboje stworzeni na obraz Boga⁸.

Uchwała kapituły oraz dekret ojca Prowincjała (z dnia 2 września 1989 r.) przeznaczają ten dom dziełu formacji MI z pragnieniem całorocznej pracy”, IRN (1990) nr 5, s. 87.

³ Por. „Statut Rycerstwa Niepokalanej” § 6.

⁴ Zob. I. Pawłowska, *O miłość twórczą w rodzinie*, IRN (1991) nr 6(18), s. 109-114.

⁵ Por. MD 1.

⁶ MD 10.

⁷ *Pisma Ojca Maksymiliana Marii Kolbego*, Niepokalanów 1970, VII, 1128.

⁸ MD 6.

Kobieta, jak i mężczyzna, musi nauczyć się pojmować „swą godność i powołanie w oparciu o te zasoby, według tego bogactwa kobiecości, jakie otrzymała w dniu stworzenia”⁹.

W obecnym rozważaniu o godności i powołaniu kobiety należy jeszcze zwrócić uwagę na znaczenie prawdy o osobie ludzkiej, która stanowi punkt wyjścia w ukazywaniu godności i powołania kobiety. Zrozumienie prawdy o osobie pomoże Rycerstwu Niepokalanej pełniej poznać Maryję, przyczyni się to także do odnowy kultu maryjnego.

„Maryja pozostaje dla nas wzorem osoby otwartej na zbawcze działanie Boga”¹⁰. Nie sposób pominąć prawdy o osobie ludzkiej w formacji MI. Jeszcze z innego też względu prawda ta jest ważna w apostołacie maryjnym. Odkrycie prawdy o osobie przybliży człowieka do Niepokalanej – do osoby, która przecież jako człowiek została wybrana z ludu, która była uboga, ucząca się, pracująca, cierpiąca.

Ukaże nam też Maryję w innym świetle, jako Tę, która przyjmuje wiarę, nadzieję i miłością Boże działanie, a uchroni nas od modelu Maryi dalekiej i wyniosłej. W takiej ikonie Maryi łatwiej będzie mógł odnaleźć się dzisiejszy chrześcijanin, Rycerstwu Niepokalanej¹¹.

Co wobec tego oznacza bycie osobą?

Być osobą – to znaczy: dążyć do samospelnienia, które nie może dokonać się inaczej, jak tylko poprzez bezinteresowny dar z siebie samego. Prawzorem takiego rozumienia osoby jest sam Bóg jako Trójca, jako komunika Osób¹². To, że człowiek został stworzony na obraz i podobieństwo Boże jako osoba, zobowiązuje człowieka, zarówno kobietę, jak i mężczyznę do tego, aby bytować „dla” drugich, aby stawać się darem¹³; przyczyni się to do ożywienia członków MI. Warto zwrócić uwagę w formacji Rycerstwa, aby jedni za drugich stawali się odpowiedzialni. Z godnością w sposób szczególny wiąże się powołanie człowieka, o którym również wypowiada się Sobór Watykański II: „Toteż dla wszystkich jasne jest, że wszyscy chrześcijanie jakiegokolwiek stanu i zawodu powołani są do pełni życia chrześcijańskiego i do doskonałości miłości, dzięki zaś tej świętości chrześcijan, także w społeczności ziemskiej rozwija się bardziej godny człowieka sposób życia”¹⁴.

Czyż wobec tego we wspomnianym już celu MI założycielowi nie chodziło przede wszystkim o to, aby każdy człowiek w sposób godny realizował swoje powołanie, a zwłaszcza powołanie do świętości?

⁹ MD 10.

¹⁰ MC 35.

¹¹ E. Durlak, *Antropologiczna zasada kultu maryjnego*, mps, s. 20.

¹² MD 7.

¹³ Tamże.

¹⁴ KK 40.

Powinno się w ramach rekolekcji MI zwrócić uwagę na znaczenie dwóch wymiarów powołania kobiety: na macierzyństwo i dziewictwo, zwłaszcza w prowadzeniu turnusów rodzinnych, ale nie tylko.

Przyczyni się to do odkrycia przez każdą kobietę swojej kobiecości, bo przecież „kobieta nie może odnaleźć siebie inaczej, jak tylko obdarowując miłością innych”¹⁵, a także ochroni to poczęte życie, które jest tak bardzo dzisiaj zagrożone.

MI chce pomagać małżonkom i chce być wśród młodych rodzin¹⁶. Wobec tego naświetlenie istoty powołania kobiety do macierzyństwa okaże się bardzo pomocne. Zrozumienie zaś prawdy o osobie otworzy drogę do pełnego zrozumienia macierzyństwa kobiety. Macierzyństwo zawiera w sobie od samego początku szczególne otwarcie na nową osobę: ono właśnie jest udziałem kobiety. W poczęciu i urodzeniu dziecka kobieta odnajduje siebie poprzez bezinteresowny dar z siebie samej; macierzyństwo jest związane z osobową strukturą oraz z osobowym wymiarem daru: „Otrzymałam mężczyznę od Pana” (por. Rdz 4,1)¹⁷.

Wzorem dla każdej kobiety w przyjęciu poczętego dziecka jest Maryja, czego wyrazem są Jej słowa przy zwiastowaniu: „niech mi się stanie według twego słowa” (Łk 1,38), które oznaczają kobiecą gotowość do takiego daru z siebie samej i do przyjęcia nowego życia¹⁸.

Powołanie do macierzyństwa to także zadanie wychowania nowego człowieka. Co prawda, całościowo rozumiane wychowanie nowego człowieka winno zawierać w sobie dwoisty wkład rodzicielski: macierzyński i ojcowski, jednak wkład macierzyński kobiety jest decydujący dla budowania podstaw osobowości ludzkiej¹⁹. Oczywiście jest wobec tego stwierdzenie, że kobieta poprzez swoje macierzyństwo staje się pierwszą wychowawczynią człowieka. Czyż nie powinno mówić się o tym podczas rekolekcji MI?

Jan Paweł II w *Mulieris dignitatem* wyjaśnia, że w nauczaniu Chrystusa macierzyństwo jest zestawione z dziewictwem, ale jest też od niego odróżnione²⁰. Podczas spotkań formacyjnych Rycerstwa Niepokalanej omawiany jest problem czystości²¹. Można byłoby spotkania o tej tematyce ubogacić ukazaniem prawidłowo pojętego dziewictwa. Kobieta powołana od „początku” do tego, aby być miłowaną i miłować, znajduje w powołaniu do dziewictwa nade wszystko Chrystusa jako Odkupiciela.

¹⁵ MD 30.

¹⁶ Por. IRN (1990) nr 1/2, s. 17.

¹⁷ MD 18.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Tamże.

²⁰ MD 20.

²¹ Zob. *Spotkania formacyjne Rycerstwa Niepokalanej* (konspekty), Niepokalanów 1991.

Jest to ewangeliczny ideał dziewictwa, w którym zarówno godność, jak i powołanie kobiety urzeczywistnia się w sposób szczególny²².

Należy podkreślić także znaczenie macierzyństwa wedle ducha, które może okazać się bardzo cenne w MI, zwłaszcza dla osób żyjących samotnie. Duchowe macierzyństwo przybiera wielorakie formy; może się ono wyrażać jako troska o ludzi najbardziej potrzebujących: o chorych, niepełnosprawnych, opuszczonych, sieroty, starców, dzieci, młodzież i więźniów²³.

Mówiąc o godności i powołaniu kobiety nie sposób pominąć prawdy o grzechu, który zakłócił pierwotną relację pomiędzy mężczyzną a kobietą. „Człowiek stworzony przez Boga w stanie sprawiedliwości, za poduszczeniem Złego już na początku historii nadużył swej wolności, przeciwstawiając się Bogu i pragnąc osiągnąć cel swój poza Nim”²⁴.

Dotykamy tutaj bardzo ważnego aspektu prawdy o człowieku, a mianowicie – wolnej woli człowieka. Może on jej użyć lub nadużyć, wybierając dobro albo zło²⁵. Stwarzając mężczyznę i kobietę, Bóg chce dla nich pełni dobra, czyli szczęśliwości nadprzyrodzonej; popełniając grzech człowiek odrzuca ten dar.

Grzech przyczynia się do rozbicia pierwotnej jedności z Bogiem, we wzajemnym odniesieniu mężczyzny i kobiety (*communio personarum*), także w stosunku do świata zewnętrznego, do przyrody²⁶.

Grzech odwołuje człowieka od osiągnięcia jego własnej pełni, a tym samym umniejsza go²⁷. Jednocześnie „niesie ze sobą upośledzenie kobiety”²⁸, stanowi bowiem o tym, że kobieta jest dyskryminowana ze względu na to, że jest kobietą; przewyższenie tego złego dziedzictwa ma za zadanie każdy człowiek, zarówno kobieta, jak mężczyzna²⁹. Jest to także szczególny obowiązek Rycerza Niepokalanej, którego zadaniem jest starać się o nawrócenie grzeszników³⁰.

Wypada jeszcze zatrzymać się na myśli, że w Maryi realizuje się wszystko, co zawiera biblijne słowo „niewiasta” wraz z jego związkiem z tajemnicą odkupienia³¹.

²² MD 20.

²³ MD 21.

²⁴ KDK 13.

²⁵ MD 9.

²⁶ Por. tamże.

²⁷ KDK 13.

²⁸ MD 10.

²⁹ Por. tamże.

³⁰ Por. F. Villepelée, *Misja Niepokalanej Ojca Kolbego*, Niepokalanów 1981, s. 26.

³¹ MD 11.

Maryja stanowi niejako „powrót w kierunku tego początku, w którym odnajdujemy ‘niewiastę’ taką, jaka była zamierzona w dziele stworzenia”³².

Maryja jest „nowym początkiem” godności i powołania kobiety. W Niej każda kobieta może odkryć prawdziwą swoją godność i powołanie. Odkrycie to winno stale docierać do serca każdej kobiety oraz kształtować jej powołanie i życie³³. Można powiedzieć, że w Maryi, jak w zwierciadle, widzimy, że Bóg nie pomniejsza człowieka, ale czyni go wielkim³⁴.

Jak wynika z przytoczonych wypowiedzi, szczególne wezwanie związane z godnością i powołaniem kobiety powinno być podejmowane w formacji Rycerstwa Niepokalanej. Należy w niej wykorzystać także, jak sugeruje o. prof. C. Napiórkowski: „wielki głód ludzkości i naszego pokolenia autentycznego humanizmu, zauroczenie ideą człowieka w pełni”³⁵.

Z zakończenia

Na uwagę zasługują trzy wnioski o charakterze duszpasterskim:

1. Organizować rekolekcje w oparciu o zagadnienia poruszane w liście *Mulieris dignitatem*.

2. Wykorzystywać bogactwo treści listu w głoszeniu kazań i konferencji stanowych w czasie rekolekcji parafialnych.

3. Uczynić *Mulieris dignitatem* lekturą obowiązkową dla przygotowujących się do życia małżeńskiego i rodzinnego, w trakcie kursów przedmażeńskich.

Czasy współczesne wymagają ciągłego przypominania sobie, czym jest godność człowieka, tak mężczyzny, jak kobiety oraz powołanie, które tej godności odpowiada.

³² Tamże.

³³ Tamże.

³⁴ MPP, s. 224.

³⁵ Tamże.